

**Illes Balears
Sostenibles**

www.illessostenibles.travel

ACTIVITAT DIVULGATIVA ADREÇADA ALS ALUMNES D'ENSENYANÇA SECUNDÀRIA I BATXILLER DELS MUNICIPIS DE MALLORCA AFECTATS PEL BANYARRIQUER (*Cerambyx cerdo*)

PROJECTE FINANÇAT AMB FONS DE L'IMPOST DE
TURISME SOSTENIBLE

ITS 2019-137: Sanitat forestal 3.0: Ús de noves tecnologies
aplicades a la modelització forestal i millora fitosanitària de les
masses forestals.

**GOVERN
ILLES
BALEARs**

Autor: Xavier Canyelles Ferrà
Data d'entrega: 05 de juliol de 2023

www.illessostenibles.travel

Resum

Es presenten els resultats de les jornades didàctiques realitzades a diferents Instituts d'Ensenyança Secundària de Mallorca, referents al coneixement del banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) i la seva problemàtica actual en els alzinars, especialment de la Serra de Tramuntana. S'han seleccionat aquells centres en els que hi cursen estudis els alumnes procedents dels municipis més afectats pel banyarriquer.

Les visites en els centres han consistit en divulgar mitjançant conferències en aula i/o exposició de material didàctic a les instal·lacions de cada centre.

Introducció

El banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) és un insecte coleòpter classificat dins de la família Cerambycidae i que pel seu cicle vital es troba relacionat amb l'alzina (*Quercus ilex*).

L'alzinar de Balears es troba amb màxima densitat a la Serra de Tramuntana de Mallorca, essent menys present a la resta de l'illa i Menorca.

En estat larvari, el banyarriquer viu a l'interior de l'alzina on s'hi alimenta de la fusta creant unes profundes i amples galeries al seu pas. Les galeries són perforacions internes que eliminen consistència al tronc. A més a més, dins de les galeries hi proliferen fongs que produeixen danys a l'arbre.

En condicions d'equilibri de l'ecosistema, el banyarriquer compleix la funció de deteriorar els arbres més vells o morts, formant part de la descomposició de fusta i de la regeneració de la massa forestal. El problema esdevé quan la quantitat de banyarriquers és molt elevada i aleshores s'alimenta també d'arbres sans o joves.

L'abandonament de l'alzinar com a recurs econòmic i l'augment de la temperatura global han originat que el banyarriquer proliferi fora de control, augmentant la seva població exponencialment.

La campanya de control del banyarriquer per part de l'administració, consisteix en la captura de banyarriquers adults mitjançant trampes amb atraient i la eliminació de les alzines afectades.

És important que la població conegui aquesta problemàtica i entengui per què es col·loquen trampes o es tallen alzines. Aquí és on hi entra la part divulgativa i didàctica que en el present projecte s'ha portat a terme a centres educatius.

Metodologia

La finalitat del projecte consistia en fer arribar al màxim d'alumnes de Educació secundària i Batxiller, residents en els municipis més afectats pel banyarriquer. Degut a que molts d'aquests municipis no compten amb un centre d'educació Secundària, s'ha esbrinat a quin institut cursen els estudis.

Feta la selecció de centres, la proposta es comunicà als respectius responsables de cada centre, això són Caps d'Estudis i/o Caps de Departament de ciències.

S'ha de tenir en compte que cada centre ja té organitzades totes les activitats per a tot el curs acadèmic, de manera que l'activitat s'ha hagut d'incorporar dins l'horari lectiu en uns dies i horaris adaptats als grups d'alumnes.

Igualment s'ha fet selecció de grups d'alumnes, prioritzant els que cursen l'assignatura de Biologia i geologia, Ciències aplicades i Mòdul de gestió Forestal.

Cada visita als centres ha consistit en impartir una xerrada – conferència en aula per a cada grup d'alumnes. Les conferències s'han realitzat amb el suport de tres recursos didàctics: una projecció de document Power Point, una projecció de vídeo des de la web del Servei de Sanitat Forestal i una mostra de material biològic (exemplars conservats de banyarriquer, diorama cicle vital, restes de tronc afectats...

A més de les xerrades dins aula, s'ha exposat el material biològic en zones comunes del centre, fent possible que la informació arribés a tots els alumnes i no només aquells que han rebut la xerrada en aula.

L'interès general s'ha demostrat amb la bona collida de l'activitat tan per part de l'alumnat com del personal docent.

S'ha de destacar el mòdul de Gestió Forestal que s'estudia a l'IES de Sóller, en el que hi ha alumnes de diferents municipis afectats pel banyarriquer. La temàtica referent a les plagues forestals està inclosa en el seu temari.

Centres visitats i municipis vinculats

CENTRE. Institut d'Ensenyança Secundària	MUNICIPIIS. Alumnes del municipi
IES Inca (Inca)	Alaró, Algaida, Mancor, Selva, Caimari, Moscari
IES Josep Font i Tries (Esporles)	Esporles, Banyalbufar, Valldemossa
IES Guillem Colom (Sóller)	Sóller, Esporles, Bunyola, Pollença (Mòdul forestal)
IES Alcúdia (Alcúdia)	Port de Pollença
IES Guillem Cifre de Colonya (Pollença) *	Pollença

*En aquest centre no s'ha fet en aules, si no expositor explicatiu amb material didàctic.

També es va fer l'activitat a l'IES Guillem Sagrera de Palma, aprofitant una Diada de natura.

Calendari de visites en els centres

DATES. Jornades de dia complet	CENTRE. Institut d'Ensenyança Secundària
22 d'abril	IES Guillem Cifre de Colonya (Pollença)
28 d'abril	IES Josep Font i Tries (Esporles)
10 de maig	IES Alcúdia (Alcúdia)
24 de maig	IES Alcúdia (Alcúdia)
26 de maig	IES guillem Sagraera (Palma). Diada de Natura
1 de juny	IES Inca (Inca)
2 de juny	IES Inca (Inca)
7 de juny	IES Guillem Colom (Sóller)
8 de juny	IES Guillem Colom (Sóller)

RESULTATS.

Municipis que han rebut l'activitat didàctica a través del seu respectiu IES

Alaró, Algaida, Alcúdia, Mancor, Selva, Caimari, Moscari, Esporles, Banyalbufar, Valldemossa, Sóller, Bunyola, Pollença.

Cursos, grups i alumnes

L'activitat s'ha impartit en els cursos de ESO, depenent de cada centre, unes vegades només a 3er i 4rt d'ESO i d'altres tots els cursos. S'ha donat prioritat als grups que estudien l'assignatura Biologia i Geologia.

Per Batxiller hi ha hagut la situació d'haver acabat el calendari lectiu abans de la resta a causa de la Selectivitat, no obstant això s'ha impartit a dos grups de 1er de Batxiller estudiants de l'assignatura de Ciències aplicades.

La quantitat d'alumnes que han rebut l'activitat didàctica s'indica a la següent taula:

DATA	CENTRE	Nº d'alumnes
22 d'abril	IES Guillem Cifre de Colonya (Pollença)	47
28 d'abril	IES Josep Font i Tries (Esporles)	67
10 de maig	IES Alcúdia (Alcúdia)	44
24 de maig	IES Alcúdia (Alcúdia)	52
26 de maig	IES guillem Sagrera (Palma). Diada de Natura	82
1 de juny	IES Inca (Inca)	64
2 de juny	IES Inca (Inca)	46
7 de juny	IES Guillem Colom (Sóller)	93
8 de juny	IES Guillem Colom (Sóller)	Grup de 18
		513

Resposta dels alumnes

Tot i que hi ha diferències de comportament i interès entre els alumnes dels diferents centres i grups, en general la resposta ha sigut positiva.

La reacció de sorpresa inicial davant de la xerrada sobre un insecte, s'ha tornat una reacció de curiositat i interès.

Gravació

Algunes de les visites en els centres han estat registrades mitjançant la gravació amb càmera de vídeo per part d'un professional audiovisual.

05 de JULIOL del 2023

Xavier Canyelles Ferrà

43109269R